

Sygn. akt III AUa 876/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz
Sędziowie:	SA Krystyna Smaga (spr.) SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Protokolant: sekr. sądowy Maciej Mazuryk	

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2013 r. w Lublinie

sprawy T. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o odmowę uchylenia decyzji w przedmiocie zawieszenia prawa do emerytury

i wypłatę świadczenia

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 1 lipca 2013 r. sygn. akt VIII U 1146/13

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 22 marca 2013 r odmówił T. T. uchylenia decyzji z dnia 6 października 2011 r (znak: (...)) w części, w jakiej decyzja ta zawiesza, na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U z 2011 r Nr 257, poz. 1726) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227 ze zm.) prawo do emerytury od 1 października 2011 r do 21 listopada 2012 r. W uzasadnieniu wskazano, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r został ogłoszony w Dzienniku Ustaw w dniu 22 listopada 2012 r i począwszy od tego dnia utraciły moc obowiązującą cytowane powyżej przepisy, w zakresie w jakim znajdowały zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Trybunał nie wskazał w wyroku, ani w jego uzasadnieniu innej daty utraty mocy cytowanych przepisów, wyrok z dnia 13 listopada 2012 r nie znajduje zastosowania do przypadającego przed 22 listopada 2012 r okresu zawieszenia prawa do emerytury.

W odwołaniu od decyzji wnioskodawczynie zarzuciła błędne zastosowanie art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z FUS. Wniosła o zmianę decyzji poprzez jej uchylenie w części w jakiej zawiesza prawo do emerytury za okres od 1 października 2011 r i nakazanie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych wypłatę emerytury od 1 października 2011 r z ustawowymi odsetkami.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie.

Na rozprawie w dniu 10 czerwca 2013 r wnioskodawczynie sprecyzowała swoje stanowisko procesowe, wskazując, że ZUS odmówił jej wypłaty świadczenia za okres od 1 października 2011 r do 21 listopada 2012 r, zaś od następnego dnia podjął wypłatę emerytury.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 1 lipca 2013 r: I. zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił wnioskodawczynie prawo do wypłaty emerytury od 1 października 2011 r do 21 listopada 2012 r, II. wniosek o wypłatę odsetek przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L..

Sąd ustalił, że wnioskodawczynie, urodzona (...), we wniosku o emeryturę z 26 października 2009 r wskazała, że nadal pozostaje w stosunku pracy z Zespołem (...) w T.. Uzyskała prawo do emerytury od 1 października 2009 r.

W dacie przyznania emerytury nie obowiązywał już (uchylony z dniem 8 stycznia 2009 r przez art. 37 pkt 5 lit. b) ustawy z dnia 21 listopada 2008 r o emeryturach kapitałowych, Dz. U. z 2008 r Nr 228, poz. 1507) przepis art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, stanowiący że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. ZUS wypłacał wnioskodawczynie świadczenie, mimo że nadal była zatrudniona.

Od 1 stycznia 2011 r wszedł w życie art. 103a ustawy emeryturach i rentach z FUS (dodany przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r Nr 257, poz. 1726), którego treść była tożsama z uchylonym przepisem art. 103 ust. 2a.

W związku z tym 6 października 2011 r ZUS wydał decyzję o wstrzymaniu wypłaty emerytury wnioskodawczynie od 1 października 2011 r, z uwagi na kontynuowanie przez nią zatrudnienia. Jako podstawę decyzji wskazano art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych.

W dniu 26 listopada 2012 r wnioskodawczynie wystąpiła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o wznowienie wypłaty emerytury i wypłatę zaległych świadczeń, zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. Decyzją z dnia 27 grudnia 2012 r organ rentowy wznowił wypłatę emerytury wnioskodawczynie od 22 listopada 2012 r, zaś zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją z dnia 22 marca 2013 r odmówił uchylenia decyzji z dnia 6 października 2011 r w części, w jakiej decyzja ta zawiesza prawo do emerytury za okres od 1 października 2011 r do 21 listopada 2012 r.

Sąd wskazał, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd podkreślił, że podstawą wydania decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 6 października 2011 r co do wstrzymania wypłaty emerytury wnioskodawczynie był przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, dodany do ustawy przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r Nr 257, poz. 1726), obowiązujący od 1 stycznia 2011 r. Przepis ten stanowi, iż prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Zgodnie z treścią art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych, do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, przepisy ustawy, o której mowa w art. 6 (o emeryturach i rentach) oraz ustawy, o której mowa w art. 18, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od 1 października 2011 r.

W kwestii konstytucyjności wskazanych przepisów wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny. W wyroku z dnia 13 listopada 2012 r (Dz. U. z 2012 r, poz. 1285) orzekł, że przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie, w jakim znajdują zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Trybunał wskazał, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo od 8 stycznia 2009 r do 31 grudnia 2010 r. W stosunku do tych osób art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych, w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emeryturach i rentach utracił moc obowiązującą z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli 22 listopada 2012 r.

Sąd wskazał, że zgodnie z treścią przepisu art. 190 ust. 1 Konstytucji, orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Utrata mocy obowiązującej przepisu z powodu jego niezgodności z Konstytucją oznacza brak możliwości jego stosowania. W orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, iż wyrok Trybunału Konstytucyjnego ma skutki retroaktywne (jest skuteczny *ex tunc* - do dnia wejścia w życie zakwestionowanego przepisu), a przez to zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r, V CO 43/08, Lex nr 564856, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2006 r, II PK 42/06, Lex nr 950622). Przepis art. 28 wskazanej ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw został uchwalony 16 grudnia 2010 r, a więc od tej daty został wyrugowany z porządku prawnego (jako niegodny z art. 2 Konstytucji), jednakże tylko w stosunku do osób, które nabyły prawo do emerytury w przedziale czasowym od 8 stycznia 2009 r do 31 grudnia 2010 r - bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Warunek rozwiązania stosunku pracy nie obejmował samego nabycia prawa do emerytury, ale był warunkiem wypłaty świadczenia. Oznacza to, że w stosunku do ubezpieczonych, których dotyczy orzeczenie Trybunału należy dokonać rekonstrukcji stanu prawnego do takiego, jaki obowiązywał przed dodaniem przepisu art. 103a do ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Nie istniał wówczas wymóg rozwiązania stosunku pracy celem realizacji prawa do emerytury, gdyż przepisy ustawy z dnia 21 listopada 2008 r o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507) uchyliły z dniem 8 stycznia 2009 r przepis art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Sąd podniósł, że w związku z powyższym, w stosunku do ubezpieczonych, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r do 31 grudnia 2010 r i którym była wypłacana emerytura mimo kontynuowania przez nich zatrudnienia, zgodnie z orzeczeniem Trybunału, świadczenie powinno być wypłacane bez zmian. Skoro zatem wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury od 1 października 2009 r, wypłata emerytury w związku z decyzją z dnia 6 października 2011 r nie powinna być wstrzymana od 1 października 2011 r.

W konsekwencji zaskarżona decyzja z dnia 22 marca 2013 r, odmawiająca uchylenia decyzji z dnia 6 października 2011 r, w części, w jakiej decyzja ta zawiesza prawo do emerytury od 1 października 2011 r do dnia 21 listopada 2012 r jest nieprawidłowa. Uwzględniając odwołanie Sąd Okręgowy ustalił jej prawo do wypłaty emerytury od 1 października 2011 r do 21 listopada 2012 r. Z tych względów i na podstawie powołanych przepisów oraz na mocy art. 477 § 2 kpc Sąd Okręgowy w Lublinie orzekł jak w sentencji.

Żądanie wypłaty odsetek Sąd przekazał do rozpoznania organowi rentowemu na podstawie art. 477¹⁰ § 2 kpc, zgodnie z którym jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie. Jeżeli zatem po wniesieniu odwołania zostanie zgłoszone nowe żądanie, sąd nie może go rozpoznać ale

jest zobowiązany przekazać żądanie do rozpoznania organowi rentowemu (vide: wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 1999 r, II UKN 622/98, OSNP 2000/15/591 oraz z dnia 26 maja 2011 r, II UK 360/10, Lex nr 901610). Decyzja będąca przedmiotem postępowania odwoławczego nie zawiera rozstrzygnięcia o odsetkach, stąd też żądanie ustalenia prawa do odsetek należało przekazać Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L. według właściwości.

Apelację od tego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., zaskarżając wyrok częściowo w punkcie I. i zarzucając pominięcie art. 190 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i niewłaściwe zastosowanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r, sygn. akt K 2/12 (Dz. U. z 2012 r, poz. 1285) oraz naruszenie prawa materialnego art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z FUS (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227 ze zm.), poprzez ustalenie prawa do wypłaty emerytury od 1 października 2011 r do 21 listopada 2012 r.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Apelujący podniósł, że stoi na stanowisku, iż wyrok TK wywiera skutki prawne od dnia ogłoszenia, w sposób określony w art. 190 ust. 3 Konstytucji RP, a więc na przyszłość. Zgodnie z art. 190 ust. 3 Konstytucji RP orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i z tym dniem następuje utrata mocy obowiązującej aktu normatywnego, którego dotyczy orzeczenie Trybunału. Wyrok TK z dnia 13 listopada 2012 r został ogłoszony w Dzienniku Ustaw z 2012 r, poz. 1285 w dniu 22 listopada 2012 r i począwszy od tego dnia utracił moc prawną art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z FUS w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Trybunał Konstytucyjny nie wskazał bowiem - ani w wyroku ani w jego uzasadnieniu - innej daty utraty mocy prawnej wskazanych wyżej przepisów. Tym samym wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r nie ma zastosowania do przypadającego przed dniem 22 listopada 2012 r okresu zwieszenia emerytur na podstawie przepisu art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawczyni wniosła o jej oddalenie, nie zgadzając się ze stanowiskiem ZUS, że wyroki Trybunału Konstytucyjnego wywierają skutek prawny tylko na przyszłość, od dnia ogłoszenia.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja jest bezzasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny akceptuje w całości ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji, jak i wywody prawne tegoż Sądu dotyczące skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego, zatem nie zachodzi konieczność ich powtarzania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 r, II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60). Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie, aczkolwiek nie rozważył wszystkich problemów prawnych występujących w niniejszej sprawie.

Podnieść należy, iż wnioskodawczyni domagała się wypłaty emerytury od 1 października 2011 r, mimo że decyzja wstrzymująca wypłatę świadczenia jest prawomocna. Jako podstawę wznowienia wypłaty wskazała wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r.

Na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych wznowienie postępowania przed organem rentowym uregulowane jest w art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz w art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 205, poz. 1585). Regulacje prawne zawarte w tych przepisach dotyczą jednak innej materii, tj. ponownego ustalenia prawa, wysokości świadczenia lub zobowiązania, stwierdzonego prawomocną decyzją Zakładu, o ile zajdą okoliczności wskazane w tych przepisach, tj. zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawnione okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. W sprawie niniejszej nie mamy do czynienia z ponownym

ustaleniem prawa do świadczenia lub jego wysokości ale ze wznowieniem wypłaty świadczenia wskutek orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny niekonstytucyjności przepisu, na podstawie którego dokonano wstrzymania wypłaty. Prawo ubezpieczeń społecznych nie przewiduje w ogóle możliwości wznowienia postępowania przed organem rentowym na skutek wydania wyroku przez Trybunał Konstytucyjny. Niedopuszczalne byłoby jednak przyjęcie, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego pozostaje bez wpływu na decyzje, wydane przez organ rentowy na podstawie niekonstytucyjnego przepisu. W tej sytuacji jedynym rozwiązaniem jest skorzystanie z uregulowania zawartego w treści art. 123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym w sprawach uregulowanych ustawą stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Sprawy uregulowane ustawą wymienione są jedynie przykładowo w art. 83 ustawy systemowej i bez wątplenia dotyczą również wypłaty świadczeń.

Kodeks postępowania administracyjnego przewiduje możliwość wznowienia postępowania na skutek wydania wyroku przez Trybunał Konstytucyjny. Zgodnie z treścią art. 145a § 1 kpa można żądać wznowienia postępowania również w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja. W tej sytuacji skargę o wznowienie wnosi się w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (art. 145a § 2 kpa).

W sprawie niniejszej wnioskodawczyni złożyła do organu rentowego skargę o wznowienie postępowania w dniu 26 listopada 2012 r, a zatem w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia. Zachodziły tym samym podstawy do merytorycznego rozstrzygnięcia o żądaniu wnioskodawczyni. Organ rentowy wprawdzie „odmówił uchylenia decyzji” wstrzymującej wypłatę świadczenia, jednakże w uzasadnieniu decyzji wskazał, że brak jest podstaw do wyrównania świadczenia za okres od 1 października 2011 r do 31 stycznia 2012 r. Zasadnie zatem Sąd Okręgowy zbadał decyzję w płaszczyźnie prawa materialnego, jako odmawiającą wznowienia wypłaty świadczenia za okres od 1 października 2011 r, odnosząc się do treści art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy wydał prawidłowy wyrok, a zarzuty apelacji nie są zasadne. Istotą sprawy była możliwość zastosowania w stosunku do wnioskodawczyni art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zakwestionowanego wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r w sprawie K 2/12, w okresie poprzedzającym jego wejście w życie. Wyrokiem tym Trybunał orzekł, że „art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227 ze zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”.

Oceniając skutki wyroku, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r do 31 grudnia 2010 r. W stosunku do tych osób przepis art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych, w zakresie w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emeryturach i rentach z FUS, utracił moc z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22 listopada 2012 r.

W sprawie niniejszej poza sporem pozostawał fakt, że wnioskodawczyni należy do kręgu osób objętych przedmiotowym orzeczeniem albowiem prawo do emerytury nabyła od 1 października 2009 r, a więc w okresie, kiedy realizacja prawa do tego świadczenia nie wymagała rozwiązania stosunku pracy.

Jak prawidłowo przyjął Sąd Okręgowy, decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy posiadała ocena skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r w odniesieniu do stanu prawnego poprzedzającego wejście w życie tego orzeczenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, nie można zgodzić się z wywodami apelacji że przepis art. 190 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej uzasadnia pogląd, że zakwestionowany przez Trybunał Konstytucyjny przepis winien być stosowany w odniesieniu do stanu faktycznego sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału w Dzienniku Ustaw, tj. sprzed dnia 22 listopada 2012 r. Stosownie do treści tego przepisu, orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Termin ten nie może przekroczyć osiemnastu miesięcy, gdy chodzi o ustawę, a gdy chodzi o inny akt normatywny - dwunastu miesięcy. W przypadku orzeczeń, które wiążą się z nakładami finansowymi nieprzewidzianymi w ustawie budżetowej, Trybunał Konstytucyjny określa termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego po zapoznaniu się z opinią Rady Ministrów.

Przedstawiona przez pozwanego motywacja, a mianowicie twierdzenie, że w sytuacji podzielenia stanowiska Sądu Okręgowego odnośnie niestosowania zakwestionowanego przepisu do stanów faktycznych sprzed orzeczenia Trybunału, podważałoby ratio legis tego unormowania, w ocenie Sądu Apelacyjnego, ma charakter wycinkowy, nie wyczerpuje istoty zagadnienia skuteczności orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego. Skarżący pomija te uregulowania Konstytucji, które w sposób wyraźny wskazują na retroaktywne skutki wyroku Trybunału Konstytucyjnego orzekającego o niekonstytucyjności przepisu prawa.

Z treści art. 190 ust. 4 przepisu wynika, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania. Przyjęcie stanowiska skarżącego przekreśliłoby sens instytucji wznowienia postępowania (którego celem jest przecież wydanie orzeczenia zgodnego z prawem) w sytuacji, gdy orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego zawiera wiążące stwierdzenie, iż akt normatywny pozostaje w sprzeczności z aktem prawnym wyższego rzędu.

W nowym stanie prawnym, ukształtowanym w następstwie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, rozpatrzenie sprawy jest nie tylko dopuszczalne, ale możliwość taka jest ujęta jako podmiotowe, konstytucyjne prawo jednostki. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 stycznia 2006 r, I PK 116/05 (Lex nr 214272), realizację reguły określonej w art. 190 ust. 4 Konstytucji, stanowi na gruncie postępowania cywilnego przepis art. 401¹ kpc, nakazujący wznowienie postępowania sądowego w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową, lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

Kolejnym argumentem pozwalającym przyjąć retroaktywność orzeczeń Trybunału jest instytucja pytania prawnego przewidzianego w art. 193 Konstytucji, który stanowi, że każdy sąd może przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem. Istota pytania prawnego sprowadza się bowiem do zastosowania orzeczenia Trybunału do zaistniałego w przeszłości stanu faktycznego przez Sąd orzekający w danej sprawie.

Podsumowując powyższe, stwierdzić należy, iż utrata mocy obowiązującej przepisu zakwestionowanego przez Trybunał Konstytucyjny następuje, stosownie do cytowanego art. 190 ust. 3 Konstytucji, z chwilą wejścia w życie orzeczenia Trybunału i orzeczenie to ma w tym zakresie charakter konstytutywny. Oznacza to, że przepis ten z datą ogłoszenia wyroku Trybunału zostaje wyeliminowany z porządku prawnego i po tej dacie nie może być stosowany.

Utrata mocy obowiązującej nie oznacza jednak unieważnienia wcześniej istniejącego stanu prawnego. Eliminacja skutków wynikających z niekonstytucyjnych przepisów wymaga indywidualnych rozstrzygnięć w sferze stosowania prawa.

Sąd Apelacyjny podziela ukształtowane na tle omawianej materii orzecznictwo Sądu Najwyższego, w świetle którego „uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją przepis prawa nie może być stosowany przez Sądy

i inne organy w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału (por. wyrok z dnia 21 listopada 2006 r, II PK 42/06 - Lex nr 950622, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r, V CO 43/08 - Lex nr 564856).

Odnosząc powyższe rozważania do sytuacji faktycznej zaistniałej w niniejszej sprawie stwierdzić należy, że Sąd pierwszej instancji prawidłowo uznał, że skoro rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonej decyzji oparte zostało na przepisie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który uznany został za niekonstytucyjny, to nie mógł on stanowić podstawy wstrzymania wypłaty emerytury wnioskodawczyni od 1 października 2011 r. Oznacza to, że zawarty w apelacji zarzut naruszenia prawa materialnego jest całkowicie nieuzasadniony.

Z tych względów i na mocy art. 385 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.